Anayasa Mahkemesi İkinci Bölüm, B. No: 2020/35114 (13.01.2026)

Karar metni resmî kaynaktan aktarılmıştır; heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

(Başvuru Numarası: 2020/35114)

Karar Tarihi: 13/1/2026

[Heyet, raportör, başvurucu ve vekil bilgileri yayımdan çıkarılmıştır.]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kişilik haklarının ihlali sebebiyle açılan manevi tazminat davasının esası incelenmeden reddedilmesi nedeniyle şeref ve itibar hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu Zaman ve Taraf gazetelerinin 2/8/2009 tarihli nüshalarında hakkında yayınlanan haber ve açıklamaların gerçek dışı, yanıltıcı, haksız ve mesleki itibarına saldırı teşkil eder mahiyette olduğundan bahisle ayrı ayrı 15.000 TL olmak üzere toplam 30.000 TL manevi tazminata karar verilmesi istemiyle Ankara 14. Asliye Hukuk Mahkemesinin E.2010/354 sayılı dosyasıyla dava açmıştır.

3. Başvurucu aynı konuda Taraf gazetesi aleyhine Ankara 20. Asliye Hukuk Mahkemesinin E.2010/365 sayılı dosyasıyla manevi tazminat davası açmış; mahkeme 22/6/2011 tarihli kararıyla davanın kısmen kabulüne, 6.000 TL manevi tazminatın ödenmesine karar vermiştir. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 9/4/2012 tarihinde dosyanın Ankara 14. Asliye Hukuk Mahkemesinin (Asliye Hukuk Mahkemesi) E.2010/354 sayılı dosyasıyla birleştirilerek görülmesi gerektiği gerekçesiyle hükmü bozmuştur. Anılan dosyalar birleştirilerek Asliye Hukuk Mahkemesinin E.2010/354 sayılı dosyasında görülmeye başlanmıştır.

4. Asliye Hukuk Mahkemesi 28/12/2016 tarihli kararıyla anılan yayın kuruluşları yönünden 29/10/2016 tarihli ve 29872 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 3/10/2016 tarihli ve 675 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (675 sayılı KHK) uyarınca davanın dava şartı yokluğu sebebiyle reddine karar vermiştir. Söz konusu karar Yargıtay 4. Hukuk Dairesince 3/4/2018 tarihinde onanmıştır.

5. Bu karar uyarınca başvurucu 13/7/2017 tarihinde Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Ankara Defterdarlığına (İdare) başvurmuştur. Yapılan başvuru cevap verilmeyerek zımnen reddedilmiştir.

6. Bunun üzerine başvurucu 10/11/2017 tarihinde Ankara 16. İdare Mahkemesi nezdinde dava açmıştır. Dava dilekçesinde haberin detayına yer verdikten sonra Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından davalı diğer yayın kuruluşları yönünden lehine manevi tazminatın ödenmesine karar verildiğini, haberin neden kişilik haklarına saldırı teşkil ettiğini detaylıca açıkladıktan sonra 30.000 TL tazminatın dava konusu yayın tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile tarafına ödenmesine karar verilmesini talep etmiştir.

7. Ankara 16. İdare Mahkemesince 28/5/2018 tarihinde dava yetki yönünden reddedilerek dava dosyasının İstanbul İdare Mahkemesine gönderilmesine karar verilmiştir. Kararda dava konusu hususta tasarrufta bulunma yetkisinin il defterdarlıklarına -İl KHK İşlemleri Bürosuna- ait olduğu, Zaman ve Taraf gazetelerinin faaliyet merkezlerinin İstanbul'da bulunduğu belirtilmiştir.

8. İstanbul 5. İdare Mahkemesi (Mahkeme) tarafından 31/10/2019 tarihinde dava reddedilmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şu şekildedir:

"Yukarıda hükmü verilen 670 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname uyarınca; olağanüstü hal kapsamında kapatılan kurum ve kuruluşların kanaat getirici defter, kayıt ve belgelerle tevsik edilen borç ve yükümlülüklerini tespite ve hiçbir şekilde devralınan varlıkların değerini geçmemesi, ek mali külfet getirmemesi, kefaletten doğmaması ve Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ/PDY)'ne aidiyeti, iltisakı veya irtibatı olmayan kişilerle gerçek mal veya hizmet ilişkisine dayanması şartıyla bu varlıkların değerlendirilmesi suretiyle bunları uygun bir takvim dahilinde ödemeye Maliye Bakanlığı yetkili kılınmıştır.

...

Olayda; yayınlanan haberler nedeniyle davacı açısından 30.000,00-TL manevi zarar ortaya çıkardığı iddia edilen Feza Gazetecilik A.Ş.'nin yayın hakkı sahibi olduğu Zaman Gazetesi ve Taraf Gazetecilik Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin yayın hakkı sahibi olduğu Taraf Gazetesi 668 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler ile Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname uyarınca kapatılarak Hazineye devredilmiş ise de, 670 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname uyarınca kapatılan kurumların borç ve yükümlülüklerini, gerçek mal veya hizmet ilişkisine dayanması şartıyla uygun bir takvim dahilinde ödemeye yetkili kılınan davalı idarenin, davacının manevi zararını tazmin etme yükümlülüğü bulunmamaktadır.

Bu durumda; 670 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesinde belirtildiği şekilde davacı ile kapatılan Zaman ve Taraf Gazetesi arasında 'gerçek mal veya hizmet ilişkisi' bulunmadığından, dava konusu manevi tazminat talebinin kabul edilebilir olmadığı sonuç ve kanaatine varılmıştır."

9. Başvurucu, karara karşı 5/2/2020 tarihinde istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Dilekçesinde açtığı davada manevi tazminat isteminde bulunduğunu, dava devam ederken çıkartılan 675 sayılı KHK uyarınca dava şartı yokluğundan davasının reddedildiğini, usule uygun başvuru sonrası açtığı davanın bu defa gerçek mal ve hizmet ilişkisi bulunmadığından bahisle kabul edilmediğini belirtmiştir.

10. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi) 9/9/2020 tarihinde istinaf başvurusunu kesin olarak reddetmiştir.

11. Başvurucu, 9/10/2020 tarihinde nihai kararı öğrendikten sonra 6/11/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

12. Komisyon makul sürede yargılanma hakkının kabul edilemez olduğuna, mahkemeye erişim hakkının kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

13. Başvurucu, aleyhinde çıkan haber nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini belirtmiştir. Asliye Hukuk Mahkemesi nezdinde açılan dava sonucunda manevi tazminata hak kazanmasına rağmen dava esnasında çıkarılan 675 sayılı KHK nedeniyle davanın usulden reddedildiğini ifade etmiştir. Daha sonra yargı kararı uyarınca ilgili idareye başvurduğunu, bu defa usule uygun başvuru sonrası açtığı davanın gerçek mal ya da hizmet ilişkisi bulunmadığı belirtilerek esasa ilişkin bir inceleme yapılmadan reddedildiğini vurgulayarak mahkemeye erişim hakkının ve gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Öte yandan başvurucu, kişilik haklarına basın yolu ile yapılan ağır saldırıya karşı dava

açabileceği bir mahkemenin bulunmaması nedeniyle maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiğine de formda yer vermiştir.

14. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvurucu tarafından açılan davanın reddine karar verilmesinin yargı mercilerinin hukuk kurallarının yorumlamasına ilişkin olduğu, yargı mercilerinin kararlarında bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik oluşturan bir durumun da bulunmadığı dikkate alındığında ihlal iddialarının kanun yolu şikâyeti niteliğinde kalıp kalmadığı hususunun Anayasa Mahkemesinin takdirinde olduğu ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı başvuru formundaki benzer iddiaları yinelemiştir.

15. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucu, adil yargılanma hakkının ve maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiğini ileri sürse de iddialar özü itibarıyla şeref ve itibar hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı ile ilgilidir. Zira başvurucu kişilik haklarına saldırı nedeniyle tazminat davası açmış olmakla birlikte bu davanın esasının incelenmemesinden şikâyet etmektedir. Bu durumda başvuru şeref ve itibar hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı kapsamında değerlendirilmiştir.

16. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan şeref ve itibar hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

17. Anayasa'nın 12. maddesine göre herkes kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir. Bu genel nitelikteki anayasal düzenleme ile bireylerin kişilik değerlerine yönelen ve zarar veren olumsuz tutum ve davranışlar dışlanmaktadır. Ayrıca Anayasa'nın 5. maddesinde bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin korunması, maddi ve manevi varlıklarının geliştirilmesi için gerekli şartların hazırlanması devletin temel amaç ve görevlerinden biri olarak sayılmaktadır. ((emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2015/19298, 8/5/2019, § 32; (emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2015/18988, 9/5/2019, § 32).

18. Etkili başvuru hakkı; anayasal bir hakkının ihlal edildiğini ileri süren herkese, hakkın niteliğine uygun olarak iddialarını inceletebileceği makul, erişilebilir, ihlalin gerçekleşmesini veya sürmesini engellemeye ya da sonuçlarını ortadan kaldırmaya (yeterli giderim sağlama) elverişli idari ve yargısal yollara başvuruda bulunabilme imkânı sağlanması olarak tanımlanabilir ((emsal başvuru) [GK], B. No: 2016/22418, 30/5/2019, § 47).

19. Bunun için sözü edilen başvuru yollarının sadece hukuken mevcut bulunması yeterli olmayıp uygulamada da etkili olması, başarı şansı sunması gerekir. Bununla birlikte bir başvuru yolunun gerek hukuken gerekse uygulamada genel anlamda etkili olması, somut olay bakımından etkili başvuru hakkına ilişkin bir müdahale bulunup bulunmadığının değerlendirilmesine engel değildir ((emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2016/5604, 24/5/2018, §§ 60, 61; (emsal başvuru) [GK], B. No: 2016/35468, 15/12/2021, § 45; (emsal başvuru) [GK], B. No: 2019/1278, 4/7/2024, § 14).

20. Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkı, temel hak ve özgürlüklerin korunması amacıyla oluşturulan idari ve yargısal mekanizmalara yapılan başvuruların mutlaka başvurucu lehine sonuçlanmasını güvence altına almamaktadır. Bu bağlamda ilgili idari ve yargısal mercilere düşen ödev, başvurucunun şikâyetinin esasını inceleyerek ilgili ve yeterli bir gerekçeyle karara bağlamaktır. Bununla birlikte mahkemelerin yorum ve değerlendirmelerinin söz konusu başvuru yoluna müracaat edilmesini anlamsız kılacak, başarı şansını zayıflatacak derecede keyfîlik içermesi ya da açıkça makul olmayan bir muhakemeye dayanması hâlinde etkili başvuru hakkı ihlal edilebilir ((emsal başvuru) [2. B.],

B. No: 2019/21111, 30/3/2022, § 41; (emsal başvuru) [GK], B. No: 2017/28711, 14/9/2023, § 51).

21. Kişilerin etkili başvuru hakkı açısından sahip oldukları güvencenin kapsamı, ihlal iddiasına konu edilen hakkın niteliğine göre değişmektedir. Fakat genel olarak ifade edilmelidir ki Anayasa'nın 40. maddesi uyarınca sağlanması gereken başvuru yolunun hem teoride hem de uygulamada ileri sürülen ihlali önleme, ihlal devam etmekte ise sonlandırma veya gerçekleşip sona ermiş ihlallere yönelik olarak da makul bir tazmin imkânı sunma açısından etkili olması gerekmektedir ((emsal başvuru) [GK], B. No: 2014/13044, 11/11/2015, § 71). Bu nitelikte bir başvuru yolu yoksa etkili başvuru hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılacaktır ((emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2020/25276, 9/1/2024, § 48).

22. İncelenen olayda başvurucu, gazetede yer alan haber nedeniyle manevi tazminat davası açmıştır. Asliye Hukuk Mahkemesi 675 sayılı KHK uyarınca dava şartı bulunmadığını belirterek davanın reddine hükmetmiştir. Başvurucu bu karar üzerine İdareye başvurmuş; İdare yapılan başvuruyu zımnen reddetmiştir. Sonrasında başvurucu 30.000 TL manevi tazminat istemli davasını idari yargıya taşımıştır. Mahkeme davanın reddine karar vermiştir. Kararda 17/8/2016 tarihli ve 29804 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 15/8/2016 tarihli ve 670 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (670 sayılı KHK) uyarınca Hazineye devredilen gazetenin borçlarının gerçek mal veya hizmet ilişkisine dayanması şartıyla davalı idarenin tazmin etme yükümlülüğü bulunduğunu ifade etmiştir. Başvurucu ile gazete arasında gerçek mal veya hizmet ilişkisi bulunmadığından dava konusu manevi tazminat talebinin kabul edilebilir olmadığı belirtilmiştir. Karar istinaf aşamasından geçerek kesinleşmiştir.

23. Başvurucu, davanın esasına ilişkin iddia ve savunmalarının yargı mercilerince incelenmediğinden yakınmaktadır.

24. Anayasa Mahkemesi, somut başvuru ile aynı nitelikteki ihlal iddialarını incelediği aynı başvurucuya ait (16) numaralı ([GK], B. No: 2020/1500, 18/9/2025) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir (aynı kararda bkz. §§ 34-38). Anayasa Mahkemesi, bu kararda öncelikle gazetede yer alan haber nedeniyle Asliye Hukuk Mahkemesinde açılan manevi tazminat davasının 675 sayılı KHK'nın 16. maddesi uyarınca dava şartı yokluğu nedeniyle, daha sonra idari yargıda açılan davanın ise gazetenin başvurucuya somut, maddi vakıaya dayalı, muhasebeleştirilmiş, denetim ve değerlendirmeye açık kesinleşmiş bir ilama dayalı borcu bulunmadığı gerekçesiyle reddedildiğini, dolayısıyla davanın esasının incelenemediğini vurgulamıştır. Kararda, başvurucunun açtığı manevi tazminat davasının 675 sayılı KHK'nın 16. maddesi kapsamında kalıp kalmadığının belirlenmesi için bu maddenin açıkça atıfta bulunduğu 670 sayılı KHK'nın 5. maddesinin kapsamının ve öngördüğü usulün incelenmesi gerektiği belirtilmiş, sonuç olarak başvurucunun açtığı manevi tazminat davasının anılan KHK hükümleri kapsamında olup olmadığının belirsiz kaldığı ve her iki yargı yolu arasında farklı içtihatlar oluştuğu vurgulanarak uğranılan zarara ilişkin yeterli giderim sağlanamadığı tespit edilmiştir (aynı kararda bkz. §§ 41, 42, 45).

25. Eldeki olayda Ankara 20. Asliye Hukuk Mahkemesi başvurucu lehine 6.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verse de 675 sayılı KHK'nın yürürlüğe girmesi nedeniyle netice itibarıyla dava şartı bulunmaması sonucunda dava usulden reddedilmiş, işin esasına girilmemiştir. Başvurucunun 675 sayılı KHK çıkarılmadan önce kişilik hakkının ihlal edildiği iddiasıyla uğradığı manevi zararın tazmini amacıyla başvurabileceği yegane yol hukuk mahkemesi nezdinde manevi tazminat davası açmaktır. Başvurucu da bu yolu kullanarak davasını açmıştır. Yargılama kesinleşmeden 675 sayılı KHK'nın çıkarılmasının sorumluluğu başvurucuya yüklenemez.

26. Mahkeme ise gazete ile başvurucu arasında gerçek mal veya hizmet ilişkisi bulunmadığı gerekçesiyle davayı reddetmiştir. Mahkeme 670 sayılı KHK'nın 5. maddesinin ilk fıkrasında yer alan kanaat getirici defter, kayıt ve belgelerle tevsik edilen borç ve yükümlülükleri ibaresini bu şekilde yorumlamıştır.

27. 670 sayılı KHK'nın 5. maddesinin (1) numaralı fıkrası da dikkate alındığında icra edilebilir bir alacakla ilgili olarak kanaat getirici defter, kayıt ve belgelerle müracaat edileceği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla ilgili idari mercinin ve bu kararı denetleyen idare mahkemesinin somut olayda olduğu gibi kanaat getirici defter, kayıt ve belgelere dayalı bir alacağı anılan KHK kapsamında değerlendirebilecekleri söylenebilir. Ancak olayda olduğu gibi devam eden bir manevi tazminat davası yönünden henüz böyle bir alacak söz konusu olmadığı için anılan KHK hükümlerinin uygulanabilmesi mümkün değildir (B. No: 2020/1500, § 43).

28. 675 sayılı KHK'nın 16. maddesinde açıkça 670 sayılı KHK'nın 5. maddesine atıf yapılarak bu hükme göre işlem yapılacağı belirtildiği için olaydaki gibi bir manevi tazminat davasında da dava şartı yokluğundan davanın reddine karar verilebileceği söylenemez. Aksine bir yorum idari mercilerin 670 sayılı KHK'nın 5. maddesindeki usule aykırı olacağı gibi alacağın kanaat getirici defter, kayıt ve belgelere dayalı olması ölçütüyle de bağdaşmayacaktır. Diğer bir deyişle 675 sayılı KHK'nın 16. Maddesinde 670 sayılı KHK'nın 5. maddesindeki usulün uygulanması öngörüldüğüne göre devam eden bir manevi tazminat davasının kanaat getirici defter, kayıt ve belgelerle müracaat edilebilecek bir alacak olarak görülebilmesi mümkün değildir (B. No: 2020/1500, § 44).

29. Asliye Hukuk Mahkemesince, 675 sayılı KHK'nın 16. maddesinde 670 sayılı KHK'nın 5. maddesine atıfta bulunulduğu gözönünde bulundurulmamıştır. Hâlbuki kapatılan gazete aleyhine açılan şeref ve itibarın korunması ile ilgili manevi tazminat davasının 675 sayılı KHK'nın 16. maddesi kapsamında kalıp kalmadığının belirlenmesi için bu maddenin açıkça atıfta bulunduğu 670 sayılı KHK'nın 5. maddesinin kapsamı ve öngördüğü usulün incelenmesi gerekirdi. İdari yargı mercilerince de belirtildiği üzere kanaat getirici defter, kayıt ve belgelerle müracaat edilebilecek bir alacak mahiyetinde olmadığı için 670 sayılı KHK'nın 5. maddesinin ve dolayısıyla atıfta bulunulan 675 sayılı KHK'nın 16. maddesinin uygulanabilmesi mümkün değildir. Somut olayda ise Asliye Hukuk Mahkemesince dava anılan hüküm uygulanarak dava şartı yokluğundan reddedilmiş, karar temyiz aşamasında da onanmıştır. Dolayısıyla davanın esası incelenmemiştir. Sonuç olarak başvurucunun açtığı manevi tazminat davasının anılan KHK hükümleri kapsamında olup olmadığı belirsiz kalmış, her iki yargı yolu arasında -bu olay özelinde- farklı içtihatlar oluşmuştur (B. No: 2020/1500, § 45).

30. Adli ve idari yargı makamlarınca ortaya konulan bu yaklaşım, şeref ve itibarın korunması hakkının ihlal edildiğine yönelik şikâyetin etkili bir şekilde incelenmemesine ve bu nedenle şeref ve itibarın korunması hakkına yapıldığı ileri sürülen saldırı nedeniyle uğranılan zararın tespit ve tazminine ilişkin yeterli giderimin sağlanmamasına yol açmıştır. Sonuç olarak somut başvuruda, aynı nitelikteki ihlal iddialarının incelendiği B. No: 2020/1500 sayılı kararda açıklanan ilkelerden ve gerekçelerden ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

31. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesiyle bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde güvence altına alınan etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

32. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 30.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

33. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (6) numaralı fıkrasına göre esas inceleme kapsamında bir temel hakkın ihlal edilip edilmediği ve varsa ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı belirlenmektedir. Aynı Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 79. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ise ihlal kararı verilmesi hâlinde gerekli görüldüğü takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir. Buna göre ihlal sonucuna varıldığında ilgili temel hak ve hürriyetin ihlal edildiğine karar verilmesinin yanında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağının belirlenmesi, diğer bir ifadeyle ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedil[mesi] de gerekir ((emsal başvuru) [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, § 54).

34. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hak ve hürriyetin ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural, mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle devam eden ihlalin durdurulması, ihlale konu kararın veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (B. No: 2014/8875, § 55).

35. Bununla birlikte 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilirken idari eylem ve işlem niteliğinde karar verilemez. Anayasa Mahkemesi ihlalin ve sonuçlarının nasıl giderileceğine hükmederken idarenin, yargısal makamların veya yasama organının yerine geçerek işlem tesis edemez. Anayasa Mahkemesi, ihlalin ve sonuçlarının nasıl giderileceğine hükmederek gerekli işlemlerin tesis edilmesi için kararı ilgili mercilere gönderir ((emsal başvuru) [GK], B. No: 2018/3007, 15/3/2018, § 57).

36. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilmeden önce ihlalin kaynağının belirlenmesi gerekir. Buna göre ihlal; idari eylem ve işlemler, yargısal işlemler veya yasama işlemlerinden kaynaklanabilir. İhlalin kaynağının belirlenmesi uygun giderim yolunun belirlenebilmesi bakımından önem taşımaktadır (B. No: 2014/8875, § 57). İhlalin yargılama mercilerinin ilgili mevzuatı yorumlamasından kaynaklandığı bazı hâllerde tazminata hükmedilmesi ihlalin bütün sonuçlarıyla giderilmesi için yeterlidir.

37. Somut olayda Asliye Hukuk Mahkemesi, 675 sayılı KHK uyarınca, açılan manevi tazminat davasını usulden reddetmiştir. Ancak bu yorum yapılırken 675 sayılı KHK'nın 16. maddesinde 670 sayılı KHK'nın 5. maddesine atıfta bulunulduğu gözönünde bulundurulmamıştır. Zira başvurucunun açtığı davada istediği manevi tazminatın idari yargı mercilerince de belirtildiği üzere kanaat getirici defter, kayıt ve belgelerle müracaat edilebilecek bir alacak mahiyetinde olmadığı için 670 sayılı KHK'nın 5. maddesinin ve dolayısıyla atıfta bulunulan 675 sayılı KHK'nın 16. maddesinin bu davada uygulanabilmesi mümkün değildir. Bireysel başvuruya konu nihai karar ise idari yargıya aittir. Mahkeme başvurucunun gazeteye karşı tazminat davası açtığını, yargılama kesinleşmediğinden ortada kanaat getirici defter, kayıt ve belgelere dayalı bir alacak olmadığı yorumunu yapmıştır. Başka bir deyişle kesinleşmeyen manevi tazminat alacağını değerlendirmesinin mümkün olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

38. Anayasa Mahkemesince Anayasa'nın 17. maddesiyle bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde güvence altına alınan etkili başvuru hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır. İhlalin nedeni ise başvurucunun açtığı manevi tazminat davasının KHK hükümleri kapsamında olup olmadığına ilişkin olarak adli ve idari yargı kollarında yer alan merciler tarafından yapılan yorumdan kaynaklanmaktadır. Diğer bir ifadeyle ihlalin manevi tazminat davasının karara bağlanması konusunda yargı kolları arasında verilen kararların

farklılığından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Hâl böyle olunca ihlalin giderilmesi için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Dolayısıyla somut olayda, yargılamanın yenilenmesi ihlalin sonuçlarını ortadan kaldıracak nitelikte bir yol olarak kabul edilemeyeceğinden başvurucu lehine uygun bir tazminata hükmedilmesi yeterli bir giderim sağlayacaktır.

39. Bu itibarla Anayasa'nın 17. maddesiyle bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde güvence altına alınan etkili başvuru hakkının ihlali nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya talebine bağlı kalınarak net 30.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Şeref ve itibar hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 17. maddesiyle bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde güvence altına alınan etkili başvuru hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 30.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE,

D. 446,90 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.446,90 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 13/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.